

primatus Petro ejusque successoribus divinitus collati omnino adversatur (1).

Quod demum eadem distinctio incognita fuerit toti antiquitati, abundeprehenditur tum ex eo quod ante Febronium, qui eam primus invenit, aut si placeat, ante Marcum Ant. de Dominis, Launoium et Richerium quos Febronius aut secutus est, aut exscriptis, nusquam illius vestigia occurrant; tum etiam ex eo quod videamus patres, quamvis generalis antiqua disciplina vigerit, nusquam limitibus pontificiam jurisdictionem circumscripsisse, aut reclamasse quod Pontifices, ita poscente Ecclesie utilitate, præter vigentem disciplinam quidpiam aut egerint aut sanxerint; tum etiam ex eo quod noverimus pontifices interdum longe ampliore auctoritatem exercuisse, quam eis pseudo-Isidorianæ decretales tribuerint (2).

Quæ cum ita se habeant, merito concludimus non solum commentitiam esse invecam distinctionem, naturæ pontificii primatus divinitus instituti adversantem, incognitamque toti antiquitati, prout demonstrandum assumpsimus, sed præterea injuriosam esse tot sanctissimis Pontificibus, qui tot retro seculis pacifice jura quæ vocant accidentalia exercuerunt; injuriosam universæ Ecclesie, quasi nempe ea passa fuerit sese auctoritate inalienabili spoliari; ac insuper inducentem eam esse inferimus in schismata ac perduellionem (3), dum novam disciplinam traducunt adversarii veluti imparem in præsentis rerum ordine

(1) Ex his plane colligitur haud ferendam esse ejusmodi distinctionem quæ jam passim ab ætate Febronii in scholis germanicis percrebuit, adeo ut vix reperire sit aliquem juris canonici tractatorem qui eam non adoptaverit, imo auxerit, atque ulterius etiam progressus sit, uti ex dicendis patebit. Nonnulli tamen ex iis qui incaute ejusmodi distinctionem adsciverunt, non malo animo aut prava intentione ducti id præstiterunt, imo aperte impugnant Febronium primum ejus inventorem, sed morem gesserunt usui jam in Germania invalensenti. Adversarii s. Sedis satis est, ut ea semel admittatur, a se deinde cetera sumunt.

(2) Cf. Card. Gardil: *Esame dei motivi della opposizione fatta da M. rescovo di Noli alla publicaz. della bolla auctorem Fidei*. Opp. ed. rom. tom. XIV. p. 2. art. 15. et 14. ubi pluribus adductis certissimis documentis evidenter ostendit eminent. auctor longe forsam ampliore potestatem septem prioribus seculis exercuisse rom. pontifices in universam Ecclesiam, quam sec. insequentibus. Neque id abnuit vel ipse Bossuetius, qui *Defens. declarat. in Corollario* quod illi subtexit, § 10. hæc fidenter scribere haud dubitavit: « Hæc habens et exercens apostolica Sedes, tanta antiquitate auctoritate viguit, ut postea, fidenter dixerim, imminuta magis quam aucta esse videatur; » cumque ad hoc evincendum plura exempla ex s. Leone M. et Gelasio attulisset, concludit: « Quis autem pontifex posteriore ætate, qua nonnullis potestate aucti videntur, tanta auctoritate tanta gessit? » Id ipsum conficit ex Agapeto, s. Gregorio M. Cf. edit. cit. tom. XXXIII. pag. 400. seqq. Qua sola animadversione corrumpit tota Febronii ac febroniano-rum machina de distinctione jurium in *accidentalibus, accessoria, humana, mutabilia, et essentialia, divina, innatabilia*, etc.

(3) Cujus assertionis documentum luculentissimum suppeditat congressus Emsensis an. 1786. celebratus; qui totus innixus doctrinæ febronianæ stegit subducere Germaniam ab auctoritate rom. pontificis; hinc innumeras turbas excitavit, pluraque schismatica et erronea sancivit. Cf. opus inscriptum: *Colpo d'occhio sul Congresso di Ems trad. dal francese, arricchito di note e di un append. di monumenti*. Aletopoli, 1788. quod opus Fr. Xaver. Feller auctorem habet. Cf. præsertim doctam dissertationem præfationem in qua idem auctor clarissimo in lumine pontificis schismatica illius congressus molimina. Paulo ante jam commemoravimus erroneas et schismaticas doctrinas in quas nonnulli distinctionis hujus assertores prolapsi sunt.

excogitatis illis incommodis medendis, quæ ex ea ipsi repetant, quorumque obtente pontificiæ potestatis osores distinctionem illam in medium protulerunt. Nova siquidem perturbaretur disciplina, vetus autem minime revocaretur (1).

DIFFICULTATES. 1. *Obj.* 1. Christus non uni rom. pontifici, sed etiam episcopis Ecclesiam ordinario jure regendam et gubernandam commisit, imminui proinde non potest ordinariarum potestas quin perturbetur ordo a Christo ipso institutus. 2. Sane Ecclesia primitiva, fidelissima Christi voluntatis interpret et canonum custos, usu et observatione aperte ostendit quænam jura essentialia pontificii primatus ceneri debeant, *jus scilicet supremæ inspectionis, jus supremi provisorii regiminis, jus concilia convocandi, iisque præsidendi, jus vindicandi canonum observantiam, etc.*, reliqua vero jura, e. g. *confirmandi episcopos, canonizandi sanctos, appellationes recipiendi, dispensandi, festa instituendi, casus reservandi, etc.*, quæ primis seculis a rom. pontificibus minime exercebantur, sed serius primo a metropolitanis, deinde a synodis provincialibus ad eosdem devoluta sunt, velut accidentalibus sunt putanda, vel ex eo etiam capite quod ad naturam primatus haud pertineant, ab eoque abesse omnino possint (2). 3. Alioquin potestas primatialis nullis circumscrip-ta limitibus agere posset prout libuerit, ac episcopis, quos Spiritus S. ad regendam Ecclesiam posuit, sola obsequendi relicta provincia, unus Ecclesie primas pro indefinita auctoritate sua, ea quoque acturus esset, quæ e secundariis tantum muneribus et considerationibus profluunt, et in ecclesiarum peculiarium detrimentum redundant. 4. Eo vel magis quod absonum plane videatur, non aliter fere conceptum potestatis primatialis, nisi e complexu omnium omnino jurium, uti dicuntur, accidentalium, efformare. Ergo.

Resp ad 1. D. Christus etiam episcopis commisit Ecclesiam jure ordinario regendam sive mediate, sive immediate, *C.* immediate vel *Tr.* vel *subd.*

(1) Neque hic omittendum est ex plurium episcoporum ac metropolitanarum negligentia superioribus temporibus factum esse ut rom. pontifices interponere debuerint auctoritatem suam, cujus non pauca exempla vel ipse protestans Hurter profert in historia Innocentii III. Neque prætereundi sunt nonnullorum episcoporum abusus in exercitio suæ auctoritatis qui occasionem præbuerunt rom. pontificibus plura sibi reservandi. Neque denique prætermittendum est talia quandoque ex rerum politicarum statu adjuncta vigere quibus impossibile sit concilia provincialia cogere. Adversarii qui sæpe adeo adversus abusus pontificiæ auctoritatis declamant, hæc omnia dissimulant, si nonnullis magis moderatos excipias.

(2) Non tamen omnes conveniunt in recensione ejusmodi jurium essentialium et accidentalium. Satis sit percurrere opus Mauri de Scheukl ord. Ben. *Institutiones juris ecclesiastici communis*, ed. X. adacta a Jos. Scheill, Landshuti in Bavaria 1850. par. 1. *Jus ecclesiasticum publicum*, sect. 1, cap. 1. § 223. seqq. ubi constituta distinctio inter jura essentialia et accessoria, traditisque regulis ad ea discernenda, primo recensita jura essentialia generalia 4. deinde ex illis deducit specialia 9. inter quæ n. 8. ponit *jus decreta dogmatica PROVVISORIA edendi*; descendens postea ad jura secundaria et accessoria quæ serius nempe ad primatum deveare, ac decem expresse enumerat, quæ illic recoii possunt. Verum illi, ut ibidem videre est in adnotationibus, e. g. Rechberger, Frey, Sauter, Walter, etc. alios divisiones ac subdivisiones inducunt, et ad diversas classes referunt, quas nimis longum esset singulatim recensere. Cf. etiam Roskovany op. cit. § 49. seqq.

Cum dependentia seu subjectione quoad exercitium a rom. pontifice, *C.* absque subjectione ac dependentia *N.* Quamvis omnes conveniant quoad potestatem ordinis, eam habere episcopos immediate a Deo, non omnes tamen pari ratione catholici theologi id ipsum tenent quoad potestatem jurisdictionis, quam non pauci lique insignes ex ipsis contendunt episcopos immediate a summo pontifice derivare (1). Verum, et hoc omissa, nemo est qui dabit potestatem jurisdictionis qua episcopi divinitus instructi sunt, summo Ecclesie primati ita ex eadem divina dispositione subijci, ut ille possit pro Ecclesie bono ejus exercitium moderari, imminuere aut etiam omnino tollere (2). Tantum igitur abest, ut perturbetur ordo a Christo institutus per primatiam pontificis auctoritatem, ut potius maxime conservetur.

Ad 2. D. Ita tamen ut primitiva Ecclesia non sit exclusive unica norma distinctionis jurium de quibus agitur, *C.* secus *N.* Fatentur adversarii ipsi praxim et usum alicujus juris quoad aliquod definitum tempus non posse normam invehere juris alicujus sive asserendi, sive negandi. Fieri enim potest, ut nulla sese obtulerit per id temporis occasio aut necessitas illius exercendi, quin propterea debeat aut possit jus ipsum, quod alicui inhaeret, avelli. Profecto Ecclesia tribus prioribus seculis, persecutione sævientem, nequivit illa exercere jura, quæ postea, concessa pace, tanta cum majestate exercuit sive in conciliorum œcumenicorum celebratione, sive in sancendis legibus, sive in pluribus aliis; idem die de rom. pontifice. Perperam porro quispiam inde inferret, jura quæ Ecclesia simul sumpta cum suo capite, aut rom. pontifex seorsum exercuerunt IV. seculo fuisse accidentalibus et accessoria; sic perperam infertur accidentalibus juribus primatus pontifici ea esse accensenda, quæ post sex aut septem secula Pontifices exercuerunt. Accedit adjuncta posteriorum seculorum ac rei ecclesiasticæ et politicæ statum vix non necessariam effecisse novam disciplinam, quæ sensim ac sine sensu antiquæ suffecta est antequam Isidorianæ

(1) Hanc sententiam tenuerunt s. Thomas, s. Bonaventura, Durandus, Hervæus, s. Antoninus, Ægydius Columna, Thomas Argentin., Joannes a Celaja, Maucerus, Coëffeteau, Joan. Puteanus, Charlas, etc. præter Bellarminum, Suarezium, Vargas, Fagnanum, quorum loca cf. apud Zaccaria in *Antifebronio*, tom. II. diss. 2. cap. 6. et apud Benedictum XIV. *De Synodo dioc.* lib. 1. cap. 4. n. 2. ubi scribit: « Licet autem eorum opinio, qui etiam hanc potestatem (jurisdictionis) immediate a Christo oriri propugnant, validis fulciatur argumentis; nihilominus tamen et rationi et auctoritati conformior videtur sententia opposita. » Sententiam de immediata episcoporum jurisdictione a Christo omnium primus invenit Franc. Victoria, ord. Præd. et ad stipulatores habuit plures Hispanos, atque inter ceteros Alphonsum de Castro, et Vasquezium; cf. Zaccaria loc. cit. Quamvis questio hæc summa contentione inter patres Tridentinos agitata fuerit, ut constat ex card. Palavicini, *Hist. conc. Trid.* lib. XVIII. cap. 14. et lib. XXI. cap. 11. et 15, nihil tamen definitum est.

(2) Cf. Bened. XIV. op. cit. lib. VII. cap. 8. n. 7. qui hæc in rem nostram habet: « Episcoporum jurisdictionis sive sit immediate a Christo, sive a summo pontifice, ita semper huic subest, ut *consentientibus omnibus catholicis*, ejus auctoritate et imperio limitari, atque ex legitima causa omnino auferri possit. » Cf. etiam Muzzarelli, diss. 4. cit. inter opuscula varia, p. 538. seqq.

decretales confingerentur (1). Ex his liquet quid sentiendum sit de duplici jurium classe quam febroniani excogitarunt, ut silentio prætereamus quæ animadvertenda essent circa illa *supremæ inspectionis et supremi provisorii regiminis* jura quæ ipsi commenti sunt, necnon de *devolutione* quam vocant jurium accidentalium a metropolitanis et synodis provincialibus, quæ supponit quod adhuc in controversia est; ut prætermittamus insuper absurdum, quod ex istorum neotericorum theoria profluit, Ecclesiam scilicet posterioris ætatis non esse æque fidelem interpretem voluntatis Christi, ac fuerit Ecclesia primitiva.

Ad 3. D. Si Christus ita constituit et dignitatem primatiam, *C.* si ita non constituit *N.* Inutile prorsus est congerere, aut sibi coningere incommoda quæ ex suprema auctoritate ita constituta provenirent, si plane constet de Christi Ecclesie architecti et conditoris voluntate. Jamvero nullo alio limite voluit Christus primatiam describi dignitatem præter illum quem præfigeret ejus abusus in destructionem Ecclesie. Nihil enim pontifex potest efficere quod vergeret in ecclesie destructionem, ac si quid ejusmodi moliretur, nulli censerentur ejus actus. At in ædificationem omnia potest. Hoc tantum et nullo alio limite circumseptam voluit Christus Vicarii sui auctoritatem. Adversariorum porro est evincere disciplinam tot seculorum usu, atque œcumenicorum conciliorum auctoritate firmatam vergere in detrimentum ecclesiarum particularium. Experientia autem ostendit haud exigua inde bona in Ecclesie ædificationem dimanasse (Cf. Roskovany, op. cit. §. 56).

Ad 4. Resp. nihil plane absoni exinde oriri, nisi quod ab anticipatis adversariorum judiciis apprehenditur.

II. *Obj.* 1. Certum est metropolitas et synodos provinciales pacifica possessione ad plura secula obtinuisse atque exercuisse jura, quæ deinceps ad se private traxerunt rom. Pontifices. 2. Hæc autem usurpatio legitima fieri non potest, sive nonnullorum metropolitanarum culpa et ignavia, sive frequentibus ad Pontificem recursibus aut devolutionibus causarum, sive synodorum provincialium, intermissione, sive denique temporis lapsu, cum nulla detur adversus legitimam possessionem præscriptio (2). 3. In-

(1) Cf. Ballerinius in op. et loc. cit. De collectione Isidoriana; Bianchi, *Dell' esterior polizia della chiesa*, tom. IV. lib. II. cap. 5. § 5. p. 430. seqq. Zaccaria, op. et loc. cit. diss. III. cap. 5. et 4.

(2) Scheill cum in adjectionibus ad § 210. *insti.* Schenklii merito rejecisset jurium accidentalium natales, ut ipse loquitur, a nonnullis excogitatos, nempe *pontificum ambitionem, Isidori falsas decretales, secula rudia, regularem Pape imperium promoventium comatus*, alios ipse natales his juribus adscribit, saltem tanquam *præcipuas causas*, videlicet *episcoporum* et metropolitanarum in conservandis suis juribus incuriam, et maxime *negligentiam in officio*, facilitatem et *indulgentiam* nimiam, aut contra imperiosiorum dominationem: *impotentiam* eorum ad abusus reprimendos; *perpetuum recursum* et causarum ad Pappam remissionem; *infrequentiam synodorum provincialium; simoniam, incontinentiam*, aliorumque vitiarum impune grassantium labem, et inde ortam necessitatem, ut summa Sedes auctoritatem suam interponeret hasque denum causas sibi servaret; *jus patriarchale* rom. pontificis per Occidentem; ac *jus devolutionis* ob omissas synodos provinciales. Fatendum tamen est huic auctorem præ ceteris moderatum se exhibere, et addictum s. Sedi.

commoda porro quæ ex hac rom. pontificum dominandi lubidie oriuntur, ætate jam sua deflens s. Bernardus querebatur de ecclesiarum detruncatione, qua subducuntur abbates episcopis, hi metropolitanis, hi patriarchis seu primatibus » (*De consider. lib. 3. cap. 4. num. 14.*). 4. Sane ex quo regulares suis episcopis subducti sunt, relaxari monastica disciplina cœpit, atque ex appellationibus ad rom. pontificem clericorum facinoribus omnibus aditus aperiri. 5. Demum nisi ad pristinae disciplinae normam revocetur pontificiæ auctoritatis exercitium, quænam regula ei præfigi poterit, ne sibi cuncta surripiat? Ergo.

Resp. ad 1. D. Ex concessione rom. pontificum revocabili, C. ex concessione irrevocabili N. Verum est episcopos, metropolitans ac provinciales synodos ad plura secula juribus usos esse quæ temporis tractu ad se summi Pontifices revocarunt; sed et illud certum est, episcopos, metropolitans ac synodos iis juribus auctos esse ex concessione sive expressa sive tacita rom. pontificis, cui ex Christi institutione competit plenitudo potestatis in universam Ecclesiam: dum propterea pontifices pro temporum, locorum ac personarum adjunctis aliquid de propriis ac insitis primatiali dignitati suæ juribus cesserunt ad Ecclesiæ bonum et utilitatem, censendi non sunt ita propriam cedere auctoritatem voluisse, ut si Ecclesiæ bene verteret, illam ad se ex integro revocare non possent; quod neque in ipsorum erat potestate. Quare dum etiam vigeret pacifica illa jurium possessio, identidem pontifices ex potestatis plenitudine per se eadem jura exercuerunt, quoties nempe Ecclesiæ bonum postulavit. Hinc eodem Ecclesiæ bono exigente factum est, ut temporis lapsu eadem ad se jura revocarent.

Ad 2. Neg. suppositum adversariorum, qui odiosa usurpationis denominatione legitimam adscititiæ auctoritatis revocationem designant. Diximus adscititiæ auctoritatis, quia jura illa quibus episcopi, metropolitæ aut synodi antiquitus fruebantur non ex intima gradus episcopalis, metropolitici, aut synodalis natura profuebant, sed unice ex ecclesiastica, seu potius ex Pontificis concessione, qui fons et origo est totius immediatæ ecclesiasticæ jurisdictionis, aut saltem supremus ejus exercitii moderator existit (1). Concidit proinde superstructa Febronii ac febroniano-rum machina de nullitate præscriptionis adversus legitimam jurium possessionem: quæ quidem ad summum valeret quoad jura propria seu intime connexa cum gradu quem prælati respective obtinent. exque eo affluentia, non autem si eidem extrinseca sint et adventitia, ut in eo quod vindicamus contingit (2).

Ad 3. D. Et s. Bernardi querela: abusus in administratione afficiunt, C. pontificum jus et potestatem N. Dolet scilicet s. Doctor nonnullos abusus, qui irrepserant ex parte subditorum se extollentium adversus prælatos suos occasione aut obtentu quarum-

(1) Cf. Ballerin. *De vi et ratione primatus*, cap. 5. tum in op. *De potestate ecclesiastica*, cap. 1. § 1. Item: Bianchi, op. cit. tom. IV. lib. II. cap. 1. Christ. Lupum in s. Gregorii *11. dictatum*, opp. ed. Venet. tom. V.

(2) Cf. Ballerin. op. cit. *De potest. eccl.* I. c.

dam exemptionum, ut vocant; hortatur proinde pontificem, ne sine necessitate a utilitate illas facile concedat, ne tollat graduum distinctionem sapienter in ecclesia constitutam, atque ea plenitudine potestatis qua divinitus præditus est, in ædificationem et non in destructionem utatur. At jura Pontificis non solum non attingit, sed semel iterumque et pluries hoc ipso in loco inculcat et adstruit (1). Aliud porro est loqui de jure, aliud vero de ratione utiliter jus exercendi, sine detrimento videlicet auctoritatis quæ unicuique juxta vigentem disciplinam competit. Nullam autem graduum perturbationem ex pontificia administratione induci, ex longa tot seculorum experientia abunde liquet (2).

Ad 4. D. Qui tamen abusus æque ac forte pejus inoleverunt, quia regulares subducerentur, et qui appellaretur ad Papam, quique compensantur ex aliis emolumentis inde manantibus, C. secus N. Satis est oculos conjicere in antiquiora historiae ecclesiasticæ monumenta, ut facile quisque sibi persuadeat monasticæ disciplinae vincula fuisse disrupta, et abusus obtinuisse, etiam cum monachi suis immediate subderentur ordinariis, et episcopos ultra lassos se impares omnino esse ad eos tollendos, aut ad disciplinam in suo vigore restituendam (3). Quod vero ad clericorum attinet appellationes, cum juxta Tridentinum, sententiæ executionem illæ non suspendant quoties de moribus agitur (4), patet ex eis nullum facinoribus aditum aperiri. Accedit præterea episcopos in pluri-bus casibus tanquam delegatos apostolicos extraordinaria potestate præditos esse ex ejusdem concilii Tridentini dispositione (5); item metropolitans in suis

(1) En s. Bernardi verba, quæ immediate subdit eodem in loco: « Sic facitendo probatis vos habere plenitudinem potestatis, sed justitiæ forte non ita. Facitis hoc quia potestatis: sed utrum et debeat, quæstio est; » et n. 15. « Quid item, pergat, tam indignum tibi, quam ut totum tenens, non sis contentus toto, nisi minutias quasdam, atque exiguas portiones ipsius tibi creditæ universitatis, tanquam non sint tuæ, satagas nescio quomodo adhuc facere tuas? Ex quibus luculenter patet s. Abbatem jurium distinctionem in pontifice haud agnovisse. Alia plura ejusdem s. Doctoris in hanc rem testimonia cf. apud Ballerin. in *Vindictis auctoritatis pontificiæ cont. Febronium*, cap. 4. n. 2. seqq. Verum clarissime mentem suam aperit s. Bernardus in eodem cap. 4. n. 18.

(2) Cf. Ballerinum ibid. cap. 6. ubi quod asserimus luculentissime ostendit; necnon Muzzarelli. *Il buon uso della logica*, opusc. V.

(3) Cf. inter cetera quæ de monachis non excerptis sui temporis scripsit RATHERIUS in sex libris *Præloquiorum* in cit. ed. col. 9. seqq. et in *Confessione, seu Excerpto ex dialogo confessionali*. Ibid. col. 249. seqq. ut silentio præteream quæ ex historia ecclesiastica IV. V. etc. seculorum erui possent.

(4) Sess. XIII. c. 1. de Reform. tum sess. XXII. c. 1. de Ref.

(5) Vel ipse Bossuetius in sermone habito ad comitia cleri Gallicani, Parisiis, 1681. distinguens potestatem a Christo Petro collatam ab illa quam contulit Apostolis, aperte profitetur potestatem Petro traditam fuisse: « Super omnes sine restrictione, nec alios terminos habere nisi quos præscribit REGULA. » Elle n'a de bornes que celles que donne la REGLE. Hæc autem regula cui suberat idem Petrus, qui super omnes sine restrictione præfectus fuerat, nulla lex humana esse poterat, sed naturalis ac divina, nempe bonum Ecclesiæ. Hinc Gelasius ej. ist. XIII. ad Dardanias episcopos edit. Ven. Coleti col. 526. scribebat: « Uniuscujusque synodi constitutum, quod universalis Ecclesiæ probavit assensus, non aliquam magis exequi sedem præ ceteris oportere quam primam, quæ et unquamque synodum sua auctoritate confirmat, et continuata moderatione custodit, pro suo scilicet principatu, quem beatus Petrus apostolus Domini voce perceptum, Ecclesiæ nihilo-

suffraganeos, necnon patriarchas seu primates in metropolitans et episcopos jura sua exercere. Partim igitur falsa, partim exaggerata sunt quæ ad invidiam constandam in Sedem apostolicam adversarii comminiscuntur, perinde ac si subditi omnes ab immediata superiorum suorum jurisdictione arcerentur.

Ad 5. Resp. iterum nullam aliam regulam pontificiæ auctoritati præfigi posse præter eam quam ei præfixit Christus Dominus, Ecclesiæ videlicet bonum. Quare si Ecclesiæ bonum id exposcat, modo angustiiori, modo ampliori auctoritate uti poterit rom. pontifex, qui solus præterea iudex esse potest eorum quæ pro temporum, locorum ac personarum adjunctis in casibus sive generalibus sive particularibus præstanda sint ad ejusdem Ecclesiæ ædificationem. Quælibet alia regula arbitraria erit atque ex perduellionis spiritus proficiscens.

CAPUT IV. De romani pontificis primatus dotibus.

Cum ex iis quæ hætenus disputavimus constet rom. pontificem ratione primatus quem divinitus obtinet caput esse universæ Ecclesiæ, consequitur dotes omnes ac prærogativas quas Ecclesiæ vindicavimus, eminentiori quodam modo reperiri debere in rom. pontifice, prout in humano etiam individuo caput eminentiori ratione in se continet quicquid in membris excellentiæ invenitur. Vidimus porro duas præcipue dotes in Ecclesiæ eminere, *infallibilitatem* in docendo, et *auctoritatem* in regendo: quapropter et has in rom. pontifice agnoscamus necesse est (1). Cum vero de posteriori hac dote satis constet ex iis quæ superiori capite potissime disceptavimus (2), ne longius tractationem hanc protrahamus, coarctamus eam ad priorem tantummodo dotem rom. pontificis vindicandam, nempe ad irreformabilem pontificis primatus auctoritatem adstruendam in fidei morumque judiciis.

Hæc porro dos seu prærogativa plures naeta est adversarios, præsertim post editam declarationem cleri Gallicani an. 1682. cujus quartus articulus ita se habet: « In fidei quoque quæstionibus præcipue summi Pontificis esse partes, ejusque decreta ad omnes et singulas ecclesias pertinere; nec tamen irreformabile esse iudicium, nisi Ecclesiæ consensus

minus subsequente, et tenuit semper et retinet. » Ex quibus postremis verbis sensus apparet priorum verborum: *Quod universalis Ecclesiæ probavit assensus*, quibus nonnulli male abutuntur.

(1) Quod enim spectat ad *indefectibilitatem*, quæ altera est ex tribus quas enumeravimus Ecclesiæ dotibus, locum hic non habet, nisi forsitan seriem ipsam rom. pontificum excipias; ast sub hoc respectu, cum identificetur cum Ecclesia ipsa cujus pars essentialis et constitutiva est, ideo jam in tuto est posita.

(2) Agentes de natura et juribus primatus ex quo consequitur pollere rom. pontificem potestate suprema ferendi leges disciplinares, aliaque præstandi quæ ad bonum Ecclesiæ conferunt unitatemque ejus servandam. Ceterum cf. quæ hæc de re habet Zaccaria in *Antifebronio*, tom. II. dissert. 2. cap. 8. et tom. III. lib. II. cap. 1. seqq. necnon cl. Joan. Ignatius Moreno, archidiaconus ecclesiæ metropol. Limanz in Peruvia, in egregio op. cui cit. *Ensayo sobre la suprenacia del papa*. Trib. vol. in 8º. quod primum in America, deinde Matriti recusum est an. 1858-1840. præsertim vol. 1. ubi de hac legislativa rom. pontificis auctoritate fuse agit; atque in aliis voluminibus plura ex iis que capite superiori egimus adversus neotericos, solde et catholico vere sensu adstruit copioseque defendit.

accesserit » (1). Ideo autem irreformabile ante Ecclesiæ consensum censetur non esse ab hujus articuli auctoribus iudicium summi Pontificis in dogmaticis decretis, quia ipsi minime infallibilem esse existimant in suo magisterio ejusdem auctoritatem. Communis autem catholicorum sententia est, rom. pontificem ejusmodi infallibilitatis prærogativa a Christo Domino præditum esse, ita ut errare nequeat cum tanquam supremus Ecclesiæ primas aliquid de fide credendum aut tenendum universis Christi fidelibus proponit.

Quoniam vero ex bene definito quæstionis statu ejus solutio maxime pendet, idcirco nonnulla præmittenda sunt, quæ viam sternant ad illum recte constituendum.

Ac 1. dogmaticæ definitionis nomine, seu, ut trito jam loquendi usu obtinuit, definitionis editæ *ex cathedra* significatur rom. pontificis decretum quo proponit aliquid universæ Ecclesiæ de fide tenendum, aut respiciendum veluti fidei contrarium, sub censura aut anathematis poena (2).

2. Controversia agitari solet utrum ejusmodi decreta vim habeant omnes et singulos cogendi ad præstandum interiorum intellectus ac voluntatis assensum ante expressam aut tacitam Ecclesiæ acceptationem, tanquam judicia irreformabilia, necne. Qui tenent rom. pontificem ex cathedra definitum infallibilem esse, affirmant; qui fallibilem adstruunt, negant.

3. Qui rom. pontifici infallibilitatem adjudicant in dogmaticis definitionibus ex cathedra editis ante ecclesiæ acceptationem aut probationem, minime dispescunt summum pontificem ab Ecclesia ipsa, ita ut seorsum spectent solum caput, seorsum vero membra seu corpus; hoc enim perinde esset ac capitis ab eo dignitatem auferre. Nam eatenus rom. pontifex caput Ecclesiæ est, quatenus *unum* cum ea corpus constituit, ex capite scilicet ac membris coalescens. Cum proinde ex officio rom. pontifex aliquam edit dogmaticam definitionem, eaque universæ Ecclesiæ credendum aliquid aut rejiciendum veluti fidei contrarium proponit, necessario tanquam unitatis centrum ministerio fungitur sibi a Christo commissio.

4. Quando rom. pontifex suas fidei definitiones emittit, propria non edit, sed ea quæ in revelationis deposito per Scripturam et traditionem ad nos derivata, asservantur, profert. Quod si in revelationis deposito veritas fidei quæ a rom. pontifice decernitur, continetur, fieri omnino nequit, ut fidem diversam

(1) Apud Bossuetium: *Defensio declarat. conventus cleri Gallic.* Opp. edit. cit. vol. XXXI.

(2) Quapropter neque facta personalia, neque præcepta, neque rescripta, neque opiniones quas identidem promittit rom. pontifices, neque decreta disciplinae, neque omissiones definitionis, aliaque id genus plurima in censu veniunt decretorum de quibus agimus. Quoniam enim hæc omnia pro summa auctoritate ex qua dimanant, magne semper in pretio habenda sint ac humili mentis obsequio ac veneratione sint excipienda, nihilo tamen minus non constituit definitionem ex cathedra de qua loquimur, et in qua sola adstruimus pontificiam infallibilitatem. Cf. quæ scite non minus quam prudenter hæc de re observat post Canum et Bellarminum Petrus Ballerinus, *De vi ac ratione primatus*, cap. 15. § 40.